

# TrädgårdsAmatören

nr 1:2008 Årgång 71

Amatör – från latin *amare* – älska

## TIDNINGEN

Medlemsblad för STA  
Sällskapet TrädgårdsAmatörerna

Redaktionen för TrädgårdsAmatören  
Christina Fryle  
(material och annonser)  
Leif Fryle (bilder)  
Handelsgatan 21  
432 36 Värberg  
Telefon: 0340-136 57  
redaktionen@tradgardsamatorerna.nu

Owe Jaktlund  
(föreningsnotiser)  
Oktoorp 101  
310 50 Slöinge  
Telefon: 0346-409 09  
owe.jaktlund@bredband.net

Ansvarig utgivare:  
Rolf Wiking

Utgivningstider:  
mars, maj, september och december  
Manus insändes före:  
10/1, 15/3, 15/7 och 20/10

Eftertryck utan tillstånd förbjödes.  
För insänt ej beställt material ansvaras ej.  
Observera att åsikter framförda i  
insändare eller redaktionellt material inte  
nödvändigtvis reflekterar  
riksföreningens åsikter.

Vid utebliven tidning, adress- eller  
namnändring:  
Maryla Wallin  
Färentunagränd 25  
194 55 Upplands Väsby  
Telefon: 08-590 343 21  
onsdagar 17.00–20.00  
medlem@tradgardsamatorerna.nu

Äldre nr av TA:  
Laila Green  
Botaskärsvägen 28  
511 42 Kinnahult  
Telefon: 0320-161 89

Länkar i våra artiklar:  
Vi vill påminna om att alla länkar till  
Internet som finns i tidningen också  
finns samlade på vår egen hemsida:  
[www.tradgardsamatorerna.nu](http://www.tradgardsamatorerna.nu)

Omslagsbild: *Cypripedium  
macranthos* var. *hottei-atsumorianum*.

Foto: Christina Fryle



## INNEHÅLL

- 2 Rolf har ordet
- 4 Vintergrön trädgård, del 2 Inge Knutsson
- 9 Digitalgruppen tar hand om STA:s stora bildarkiv  
Kjell Petersson
- 12 Grönt är skönt! Gult är fult? Johan Pettersson
- 14 TAG:s Jyllandsresa 2007, del 3 Sylvia Svensson
- 18 Med rodnande behag, *Paeonia mascula* Hermann Krupke
- 20 Berika växtmarknaden med vårljung, *Erica carnea*  
Brita Johansson
- 22 Ligustersyren Johan Pettersson
- 23 Odlar *Celmisia* Owe Jaktlund
- 24 *Sciadopitys verticillata* Göran och Nina Ruff
- 26 RIKSMÖTET i Sörmland den 13–15 juni
- 30 Nu är den här! Boken om Trädgårdsamatörerna  
Trädgårdsliv – människorna och deras trädgårdar
- 32 NORDISKA TRÄDGÅRDAR 10–13 april
- 34 Trädgårdar&Plantskolor, komplettering 2008
- 35 Fröförmedlingen – en låååång historia  
Karin Svensson-Nygren
- 36 Svenska växtnamn Owe Jaktlund
- 37 Nytt namn Owe Jaktlund
- 38 Litteratur
- 43 Owe:
- 44 Dala-Gästrikerektseten kåserar Ove Wik
- 45 Föreningsnotiser

# Grönt är skönt! Gult är fult?

Johan Pettersson  
text och foto

**Bland snödroppsälskare, galanthophiler, så intar dropparna med avvikande färg en särställning och gula sinusmärken kan ge lindrig takykardi\*!**

Många älskade trädgårdsväxter är former som normalt förekommer i naturen men som är sällsynta. Det kan vara övertaliga kronblad, som hos fyllda blåsippor eller en avvikande färgform, som hos vitblommade blåsippor eller en kombination som hos vitblommade fyllda blåsippor. Den senare formen är ytterst ovanlig och så åtråvärd att det finns berättelser om att trädgårdsägare som innehar plantan plockar bort blommorna för att få ha den kvar.

Fullt så åtråvärda är inte avvikarna bland snödropparna, men lökar som ger blommor med avvikande färg är naturligtvis eftertraktade och den enda kända formen av *Galanthus elwesii*, turkisk snödropp, med gula sinusmärken och gult fruktämne, 'Carolyn Elwes', är nu borta för alltid. Den grävdes upp på sin ursprungliga växtplats i Colesborne Park efter en "Snowdrop open day" 1997 och vare sig lökarna eller löktjuven har spårats.

I min trädgård har jag några former av gula snödroppar. Vanligast i odling är lökar från *G. nivalis* Sandersii-gruppen. De har gula sinusmärken och gult fruktämne. De odlas under namn som 'Sandersii', 'Lutescens' och 'Flavescens'. I dag brukar dessa namn klumpas samman till Sandersii-gruppen. Namnet har de efter en Mr Sanders från Newnham i Cambridge. Han lämnade in en snödropp med avvikande färg till bestämning 1877 och den fick



namnet *G. nivalis* var. *sandersii*. I dag är flera kloner kända och det är i naturen inte ovanligt med gula vanliga snödroppar bland normalt gröna. Bland mina *G. nivalis* finns ett par som behåller den gula färgen år från år. Snödroppar från Sandersii-gruppen är oftast mindre vitala än de normalfärgade och inhandlade lökar har jag inte lyckats hålla vid liv någon längre tid.

En annan typ av gul vanlig snödropp har gult sinusmärke och grönt fruktämne. Bland dessa finns 'Blonde Inge' [2], som hittades 1977 på en gammal kyrkogård nordost om Köln i Tyskland. Namnet har den efter en tysk visa "Wenn ich die blonde Inge abends nach Hause bringe".

Färgformen är senare observerad i naturen och det finns ett stort bestånd vildväxande i Tjeckien. 'Blonde Inge' anses enklare att odla och vitalare än snödropparna ur Sandersii-gruppen. Fylld blomma med gula sinusmärken har 'Lady Elphinstone' [1]. Den är en åldrad dam som kom i odling redan i början av 1900-talet och namngavs av Samuel Adams 1907. Namnet fick den efter ägarinnan till Heawood Hall där snödroppen hittades. 'Lady Elphinstone' är lättodlad och bildar snabbt kraftiga ruggar. Det är en mycket trevlig snödropp som oftast finns till salu till ett överkomligt pris. Nyplanterade lökar och lökar som växer i jord med dålig näringsstatus reverterar ibland till grönt.

Den tredje snödroppsorten som ibland ger blommor med gult är *G. plicatus*, veckad snödropp. Där finns några sorter med gula sinusmärken och gult fruktämne. Vanligast i odling är 'Wendy's Gold' [4]. Den är ganska nyintroducerad och har funnits på marknaden ett tiotal år. Historien bakom 'Wendy's Gold'

1. *Galanthus* 'Lady Elphinstone'

2. *G.* 'Blonde Inge'

3. *G.* 'Spindlestone Surprise'



2



3

är spännande. Den gula formen av de veckade snödropparna upptäcktes av en slump 1974 och gavs inte någon större uppmärksamhet. Ungefär tio år senare återfanns snödropparna och då grävdes de upp och såldes till en holländsk lökfirma i Gent. Totalt fanns då 29 lökar varav två behölls av upptäckaren. Den holländska firman förökade snabbt upp beståndet till 800 lökar. När dessa sedan skulle förökas med delning (twin scaling) till nästa generation drabbades odlingen av mögel och allt ödelades på några veckor. Det som i dag finns på marknaden är förökat genom traditionell delning utifrån de i England sparade lökarna. 'Wendy's Gold' är en iögonenfallande skön snödropp med goda proportioner i blomman och ett stort sinusmärke. Den är till alla delar betydligt större än dropparna ur Sandersii-gruppen. Hårdigheten är sämre men får den goda betingelser, skyddat läge och väl-dränerat, är den lättodlad. I mitt tycke är det en mycket odlingsvärd snödropp. **Helt oväntad** var upptäckten av en hybrid-snödropp med gula märken och 'Spindestone Surprise' [3] väckte stor uppståndelse då den visades för första gången i februari 1997. Det var ingen uttänkt korsning utan resultat av en spontan hybridisering mellan en snödropp ur Sandersii-gruppen och *G. plicatus*. Vanligen brukar avkomman från dessa korsningar få normalfärgade blommor. Plantan upptäcktes av en slump i slutet av 80-talet och har sedan dess förökats upp och finns på marknaden. Det är en vital och lättodlad snödropp.

**Som ett litet** avsteg från den inslagna vägen avslutar jag med en snöklocka, *Leucojum vernum* var. *carpathicum* [5], en form med avvikande färg på kalkbladens spetsar. Snöklocka är en lättodlad lökväxt som trivs bäst om den får rejält med fukt tidigt på våren och lite torrare översomring. Den kan vara lite trög att etablera men finns det lökar från mer än en klon så brukar de sätta frö och så sig villigt.

**Lökar från** snödroppar och snöklockor torkar ur snabbt och det brukar vara ganska dålig kvalitet på det som erbjuds i butiker när det är löksäsong. Bästa är att hitta någon som säljer



5



4

nyupprädda lökar under sommarmånaderna och flera snödroppskolor i England har sådan service. Men de raraste lökarna brukar fortfarande hanteras "in the green" vilket inte är helt optimalt om de ska skeppas till Sverige. Det tar ett par extra år innan dessa etablerat sig men oftast är överlevnaden god.

**Namngivna** snödroppar förökas vegetativt och oftast genom sidolökar. En del sorter går att massföröka med "twin scaling" men det är långt ifrån för alla sorter som detta är en framgångsrik metod.

**Snöklockan** med gula fläckar förökas även från frö. Dessa tas när fröämnet gulnat och det gäller att vara påpasslig för fröerna har ett elaisom, ett oljerikt bihang, som uppskattas av myror. Frö från snödroppar och snöklockor gror bäst om de får ett rejält sådjup, 5 cm eller mer.

\* takykardi – hjärtklappning

4. *Galanthus* 'Wendy's Gold'

5. *Leucojum vernum* var. *carpathicum*